

a A. Mijatović o knjizi M. Valentića, *Vojna krajina i pitanje njezina sjedinjenja s Hrvatskom 1849—1881*. Posljednja tri priloga potječu iz pera Josipa Lučića koji prikazuje *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije XVII*, novi svezak *Kotorskih spomenika i najnoviji Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku LXXIV*.

Ivan Jurišić

ARHIVSKI VJESNIK XXI—XXII ZA 1978—79, ZAGREB 1980, XXIII ZA 1980, ZAGREB 1981, i XXIV—XXV ZA 1981, ZAGREB 1983.
Arhivski vjesnik XXI—XXII za 1978—79. Zagreb 1978—79.

M. Knopfmaher-D. Gavrin, *Dokumenti za povijest ZAVNOH-a (nastavak) 1943—1944 (7—116)*, objelodanjuju 27 dokumenata iz razdoblja između II i III zasjedanja ZAVNOH-a, tj. od 20. X 1943. do 8. V 1944. Prije kronološkim redom publiciranih dokumenata — izuzetak su prilozi br. 24 od 22. III 1944. i to br. 4 od 22. II 1944. i br. 5 od 15. XII 1943. — nalaze se popisi kratica i dokumenata. Objavljeni dokumenti čine cjelinu sa serijom koja je izašla u AVj XIX—XX, 1976—77 (7—70), a sadržajno dopunjuju izdanja IHRPH ZAVNOH 1943, Zagreb 1964, ZAVNOH II 1944, Zagreb 1970. i ZAVNOH III 1944, Zagreb 1975.

M. Kolar-Dimitrijević, *Dva pisma delegata ZAVNOH-a i NKOJ-a Zorka Goluba iz Barija 1944. godine (117—121)*, daje prije pisama od 30. I i 31. III 1944. Branku Zlatariću, šefu Ekonomskog odjela ZAVNOH-a, Golubov kraći životopis, upozoravajući na mogućnost njegova detaljnijeg istraživanja, te već objelodanjenih pisama u naprijed spomenutim izdanjima IHRPH, kao i neobjelodanjena dnevnika.

A. Šupuk, *Šibenski onomastikon nakon kuge od 1649. godine (123—179)*, daje u predgovoru pregled sačuvanih gradskih matica rođenih, umrlih i vjenčanih koje se čuvaju u arhivu Gradskog župnog ureda Sv. Jakova u Šibeniku i onih koje su pohranjene u HA u Zadru, te zbirni opis *Liber baptizorum I* s upisima od 1581—1590. Indeksu imena iz matice krštenih, knjiga VI 1650—59, prethodi registar od 250 prezimena obitelji preživjelih nakon kuge, sastavljen na temelju spomenute knjige I. Objelodanjeni onomastikon omogućuje proučavanje seobnih valova iz unutrašnjosti u Šibenik i uvid u strukturu stanovništva.

I. Filipović, *Ispisi iz Središnjeg arhiva obitelji Erdödy u Središnjem arhivu u Bratislavi (181—200)*. Riječ je o ispisima koji nisu bili namijenjeni objelodanjivanju, već su trebali poslužiti kao vodstvo za naručivanje snimaka građe koja se odnosi na naše krajeve, a sporedan je rezultat pregleda i stranih arhiva u velikoj akciji popisivanja arhivske građe povezane s bunom 1573. Ispisi kronološki obuhvaćaju vrijeme od kraja XV do druge polovine XVIII stoljeća.

S. Krasnić, *Regesti pisama generala dominikanskog reda poslanih u Hrvatsku (1392—1600), II dio (201—321)*, objavljuje 893 regesta koji čine cjelinu s prvim dijelom objavljenim u AVj XVII—XVIII, 1974—75 (157—245) (usp. prikaz u HZ XXXI—XXXII, 1978—79, 453). Vrijednost podataka za političke odnose Dubrovnik—Venecija, kulturne veze Hrvatske i religiozne odnose povećavaju bilješke u kojima se identificiraju pojedine ličnosti. Pridodana su kazala osobnih imena i imena mjesta s oznakom regesta u kojem se spominje određena osoba odnosno mjesto.

J. Lučić, *Miscellanea saeculi XIV. ex Archivio Ragusii (Dubrovnik) Nabava žita (323—329)*, objavljuje četiri dokumenta o žitnoj trgovini, dva iz 1320, te po jedan iz 1333. i 1340, s kraćim uvodom u kojem upozorava na važnije priloge o trgovini žitaricama iz zaleđa s Dubrovnikom.

S. Bačić, Prilog provedbi novog Zakona o zaštiti arhivske građe i arhivima (331—338), daje pregled pokušaja sastavljanja općih i posebnih lista za izlučivanje i čuvanje arhivske građe u registraturama koji nisu uspjeli uz prijašnje arhivske zakone. Na temelju iskustava upozorava na probleme koji se ne bi smjeli ponoviti u provođenju novog zakona od 28. VI 1978.

T. Ribkin-Puškadija, Konzervacija velike količine namočenih dokumenata i knjiga dubokim smrzavanjem (339—344), sabrala je rezultate iz literature, te opisala vlastiti eksperiment s uzorkom raznolike arhivske građe (pergamena, film, slike, papir).

T. Mušnjak, Zaštita, čuvanje i mogućnosti restauriranja nacrti na paus-papiru (345—356), rezimira rezultate inozemnih arhiva i opredjeljuje se za postupak usvojen u Arhivu Hrvatske, tj. za zaštitu nacrti ulaganjem u košuljice od polietilena, upozoravajući da treba vrlo strogo poštivati odgovarajuće klimatske uvjete u spremištima.

Š. Peričić, Podjela zadarskih »arhiva« između Italije i Kraljevine SHS (1924—1926) (357—374). Na temelju poklonjene korespondencije predsjednika delegacije Kraljevine SHS A. Dulibića autor daje uvid u tijek rada komisija za podjelu arhivske građe koja, iako je pripala Kraljevini SHS, nije uglavnom sačuvana zbog nebrige ministarstva unutrašnjih poslova.

B. Stulli, Uz novi zakon o arhivima Francuske (375—382), upozorava na zakon koji će nesumnjivo zanimati arhiviste u nizu zemalja, jer je riječ o zemlji koja je kolijevka moderne brige o arhivima. Ovaj zakon iz 1978, proglašen 3. I 1979, ukida pravne propise koji su bili na snazi, neki i od 1794, pa iz XIX i početka XX stoljeća. Zanimljivost ovog zakona očituje se u tome što odvaja arhivsku baštinu od zaštite spomenika kulture.

M. Kukuljica, Prvi koraci Kinoteke Hrvatske pri Arhivu Hrvatske (389—395), objavljuje — iako to nigdje ne spominje — plan rada s više ili manje pla desideria novog odjela u Arhivu Hrvatske. Suvviše je želja i potreba za suradnjom sa svima onima koji se bave filmom, a premalo jasnih pogleda na način očuvanja onoga što postoji i što je poznato. Dvije su to faze djelovanja kinoteke uz arhiv, od kojih je osnovna slabije obrađena.

D. Eržišnik, Funkcionalne cjeline kao osnova za sistematizaciju i vrednovanje knjigovodstvene dokumentacije (397—402), predlaže rokove čuvanja pojedinih kategorija registraturne građe kao prilog za izradu lista za izlučivanje.

F. Glavina, Kmetski odnosi na poluotoku Pelješcu u svjetlu jedne parnice iz 1741 (403—421). Nakon uvodnih napomena o Trpnju i njegovim gospodarima detaljno prikazuje, na temelju drugostepene presude u obliku pravilnika, predmet spora između seljana Trpnja i Šiška Mata Gundulića, u kojem je spor razriješen tako da su Trpanjci zaštićeni u pravu ljetnog ribolova, trgovanja i reguliranja novčane odštete za pojedine službe.

T. Mušnjak i T. Ribkin-Puškadija zajedno objavljuju prikaz petog trijealnog ICOM-ova Međunarodnog komiteta za konzerviranje (423—432), koji se održavao u Zagrebu 1—10. X 1978.

B. Stulli, I opet oko Dubrovnika. Novi oblici iredentističke kampanje i oko drugih hrvatskih krajeva (433—437). Upozorava na anastatsko izdanje F. M. Appendinija, *Notizie storico-critiche sulle antichità, storia e letteratura de' Ragusei. Ragusa 1802—1803*, u seriji pretisaka o *municijskoj i regionalnoj povijesti Italije*; u seriju *Italica Gens* zalutao je Ljubičev Dizionario..., a G. Bigoni, koji je djelovao u franjevačkom samostanu u Cresu, piše djelo *L'archivio conventuale di S. Francesco di Cherso in Istria. Inventario (1387—1948)*. Città di Castello 1973. U seriji *Quaderni della Rassegna degli archivi di stato* 46. L. Lume objavljuje

L'archivio storico di Dubrovnik. Con repertorio di documenti sulle relazioni della Repubblica di Ragusa con le città marchigiane. Roma 1977, umjesto da je to učinio Historijski arhiv u Dubrovniku s postojećim rukopisom Vodiča kroz arhivsku građu HAD-a od V. Foretića, na što Stulli s pravom upozorava. U rubrici Vijesti donose se normativni prilozi vezani uz redovnu djelatnost arhivskog savjeta i arhiva.

Arhivski vjesnik XXIII za 1980, Zagreb 1981, obilježava 80. godišnjicu izlaženja stručnog časopisa arhiva u Hrvatskoj. U svemu donosi dva priloga: M. Pandžić daje sažet prikaz izlaženja časopisa, a R. Kolarević-Kovačić bibliografiju radova, prema autorima, koji su objavljeni u časopisu od 1899—1979.

Arhivski vjesnik XXIV—XXV za 1981, Zagreb 1983, uredio je kao glavni i odgovorni urednik novi ravnatelj AH, prof. Petar Strčić. Taj svezak obasiže 129 stranica i očit je odraz neprimjerenih zahtjeva i pravila financiranja RSIZ-a. Nema sumnje da taj opseg i oblik nije i nova koncepcija časopisa. Iako se rubrike nisu izmijenile svojim naslovom, sadržajne su izmjene vrlo velike.

J. Paver, Spisi o Vukovarskom kongresu KPJ iz Arhiva Hrvatske u Zagrebu (7—15), objavljuje 11 dokumenata koji se odnose na događaje oko odobrenja da se kongres održi u Vukovaru, te izvještaje o tome da je kongres protekao bez ikakvih neprilika za vlast.

I. Golub-A. Bonifačić, Gugićev katalog rukopisa franjevačke biblioteke na Košljunu (1907), dio je kataloga knjižnice koji je izradio Mauricije Gugić, tadašnji bibliotekar, a objavljuju predgovor i str. 369—373. Autori upozoravaju da se samostanska knjižnica nakon sastavljanja kataloga obogatila novim stečevinama, od kojih ističu ostavštine Antuna Mrakovčića i Vinka Premude.

U rubrici Članci i rasprave petnaestoro autora daje sumarne izvještaje o Izvorima u pojedinim historijskim arhivima za 1941. u Hrvatskoj (23—83). Prikazi nisu ujednačeni po strukturi podataka niti su jednako vrijedni.

M. Rastić-P. Strčić, Pregled stanja i osnovnih problema arhivske službe u SR Hrvatskoj (85—101), dokumentirano (s tabelama) pokazuju znatno zaostajanje te službe u republici — od neadekvatnih zgrada (izuzetak čini Karlovac) u kojima su arhivi smješteni, i nedovoljnog broja stručnih radnika do manjkava financiranja. Uz regionalne arhive obuhvaćeni su Arhiv Hrvatske i Arhiv Instituta za radnički pokret Hrvatske, dok je ispušten Arhiv JAZU.

D. Eržišnik, Neki aspekti zaštite arhivske građe u nastajanju (103—109), raspravlja o problemima vanjske službe arhiva i potrebi da se imaoi registraturne građe navedu na zatvoren ciklus administrativnog poslovanja i sredenost registratura nad kojima se tada mogu poduzimati primjerene mjere zaštite.

U rubrici Recenzije i prikazi ostao je nepokriven prvi dio naslova, a objavljeno je 13 prikaza (111—121), od kojih poneki nisu prikazi djela, već obavijest o njihovu objelodanjivanju.

Među vijestima o društvenoj djelatnosti arhivista i pojedinih arhiva (Split, Osijek i Sisak) valja upozoriti na nekrolog Josipu Nagyu (126—128), u kojem M. Pandžić upozorava da će se njegova cjelokupna djelatnost moći ocijeniti tek kada se izradi potpuna bibliografija Nagyevih radova, što je u ovom slučaju izostalo.

M. Švab

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Ivan KAMPUŠ
Bernard STULLI
Jaroslav ŠIDAK

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Jaroslav ŠIDAK

KOREKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Casopis izlazi jednom godišnje

Pretplate i narudžbe šaljite na adresu:

Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb, Krčka 1

Cijena ovog broja iznosi 500 din.

Izdavanje časopisa sufinancira

Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH — VII.

Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — travanj 1984.